

тися з автоматизованими інформаційними системами, які в майбутньому будуть використовуватись при виконанні службових обов'язків, та іншою практичною діяльністю. Також, є необхідним розробити нові навчально-методичні посібники та практичні рекомендації щодо застосування негласних слідчих (розшукових) дій в правозастосовному процесі на підставі вивчення української та зарубіжної практики, а також практики Європейського суду з прав людини, законодавства та наукових розроблень провідних зарубіжних та українських правників у цій сфері.

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що нормативне забезпечення підготовки та проведення негласних слідчих (розшукових) дій як ефективний засіб кримінального процесуального доказування, потребує постійного удосконалення, з урахуванням практики його застосування, так і удосконалення організаційно-тактичних засад його реалізації у правозастосовному процесі.

Новий КПК України, зокрема Глава 21 «Негласні слідчі (розшукові) дії», звісно, не є досконалим. Однак чинне кримінальне процесуальне законодавство ще не раз буде вдосконалене та піддане критиці. Проблемні питання повинні бути осмислені та публічно обговорені. Завдяки цьому буде на належному законодавчому рівні забезпечена законність, права й охоронювані законом інтереси осіб при проведенні негласної слідчої (розшукової) дії під час досудового розслідування у кримінальному провадженні.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. – К : Центр навч. л-ри, 2015. – 292 с.
2. Гусаров С. Діяльність органів внутрішніх справ України із забезпечення прав і свобод людини та громадянина // Віче. – 2013. – № 4. – С. 8–11.
3. Кирпа С. Проведення слідчим негласних слідчих (розшукових) дій / С. Кирпа // Право і суспільство. - 2013. – № 2. – С. 216–221.
4. Фаринник В. Негласні слідчі (розшукові) дії // Юридичний вісник України. – 2012. – № 26. – С. 108–114.

СУЧАСНИЙ СТАН НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гусєва В.О., доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії ХНУВС, к.ю.н., доцент

Конституція України визнає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини проголошується головним обов'язком держави. В реалізації цього завдання провідна роль належить правоохоронним органам. Їх діяльність спрямована на попередження порушень правових приписів, цивілізоване розв'язання конфліктів, зміцнення правопорядку. Результативність такої діяльності на сьогоднішній день знижена, внаслідок негативних змін що відбуваються у політичних, економічних, суспільних і правових інститутах нашої держави. Істотною ланкою в ланцюзі названих причинних факторів є злочини, проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності. Зокрема, значного поширення набувають кримінальні правопорушення, передбачені ст.ст. 342, 343, 345, 347, 348, 349, 350, 352, 353 КК України, що виражаються у посяганнях на життя, здоров'я, майно працівників правоохоронних органів і членів їхніх сімей тощо. При цьому, на жаль, зростає кількість тяжких та особливо тяжких злочинів.

Соціальна значущість, дискусійність і недостатня розробленість досліджуваної проблеми створює певні труднощі при розслідуванні злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності, що виражається в помилках діяльності слідчого при розкритті та розслідуванні даної категорії злочинів; вирішенні процесуальних питань; відсутності рекомендацій з тактики провадження окремих слідчих дій, пов'язаних, як з перевіркою інформації про наявність злочину, так і всього процесу розслідування, спрямованого на викриття винного.

Сформована ситуація вимагає спеціальної підготовки слідчих і оперативних працівників для ефективного розслідування таких злочинів, всебічної та тісної взаємодії між ними. Однак, як показує аналіз теорії та практики, відсутність методологічних основ або окремих науково-практичних рекомендацій з даної проблематики викликає серйозні проблеми при роботі з зазначеною категорією кримінальних проваджень.

Теоретичне дослідження в цьому напрямку проводили вчені з різних галузей права, ще в кінці XIX - початку XX століття (В.Д. Спасович, Л.Е. Владимиров, М.В. Духівський, І.Л. Фойницький, тощо). Також у методологічному та теоретичному напрямку деякі проблеми з теми дослідження були предметом пильної уваги таких провідних учених криміналістів Р.С. Белкіна, О.Я. Баєва, А.Ф. Волобуєва, В.А. Журавля, Є.П. Іщенко, В.І. Комісарова, В.О. Коновалової, В.П. Лаврова, М.О. Селіванова, В.В. Степанова, С.П. Щерби, В.Ю. Шепітько та інших.

Але, аналіз наукових праць дозволяє зробити висновок, що в більшості з них розглядалися лише окремі питання методики розслідування даної категорії злочинів, а деякі з них взагалі не досліджувалися, що обумовлює необхідність подальшого комплексного її вивчення з метою підвищення ефективності виявлення та

розслідування. Також в працях не враховувались нові, нетрадиційні способи вчинення та приховування аналізованих злочинів, досягнення різних наук, положення яких необхідно використовувати в сучасній практиці їх розслідування. До того ж багато питань у науці залишаються дискусійними, а ствердження дослідників суперечливими, у зв'язку з чим вони потребують подальшого дослідження із метою розвитку та вдосконалення.

Отже, сьогодні перед криміналістичною наукою постають завдання щодо створення та впровадження ефективних методик розслідування зазначеної категорії злочинів. Їх розв'язання можливе за умови вирішення загальної наукової проблеми – створення теоретичних засад методики розслідування злочинів проти авторитету держави у сфері правоохоронної діяльності.

Таким чином, актуальність дослідження обумовлюється нижченаведеними обставинами:

- суспільною небезпекою даної групи злочинів, яка виражається в підриві авторитету органів державної влади, а також у заподіянні шкоди і настанні, соціально – небезпечних наслідків у вигляді порушення прав і законних інтересів громадян, інтересів суспільства або держави в цілому;

- значними труднощами, що виникають у слідчій практиці при розслідуванні злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності, що підтверджено результатами узагальнення, аналізу і систематизації слідчої та судової практики за зазначеною категорією кримінальних проваджень;

- необхідністю наукового вивчення способів, методів, закономірностей їх вчинення з метою визначення даних особливостей і вдосконалення діяльності правоохоронних органів при виявленні та розслідуванні зазначеної категорії злочинів;

- розробленням і застосуванням ефективних методів розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 342, 343, 345, 347, 348, 349, 350, 352, 353 КК України;

- вдосконаленням заходів, спрямованих на подолання протидії розслідуванню злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності.

Вищевикладене дозволяє стверджувати про необхідність комплексного дослідження проблем розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності, розробки методики, яка враховує новітні досягнення криміналістики та інших наук. Зазначені обставини в сукупності і визначають актуальність зазначеної теми дослідження її перспективність і практичну значущість.

Перспективними напрямками формування методики розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності є розроблення обґрунтованих пропозицій щодо: криміналістичної класифікації зазначених злочинів; можливостей формування та практичного використання криміналістичної характеристики злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності (на основі даних про спосіб і механізм вчинення злочину, відомостях про типові слідчі ситуації, особисті властивості злочинців і потерпілих, причини і умови, що сприяють вчиненню даних злочинів, тощо); аналізу особливостей перевірки повідомлень про скоєння даних злочинів; обґрунтування тактичних особливостей провадження окремих слідчих дій; перспектив формування та принципів побудови окремих криміналістичних методик; основних засад діяльності оперативних працівників та слідчих на початковому і наступному етапах розслідування; вдосконалення організаційного та технічного забезпечення розслідування; ефективних засобів і методів криміналістичної профілактики таких злочинів; удосконалення чинного законодавства, вироблення науково-практичних рекомендацій з розкриття та розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності.

Таким чином, на основі всебічного аналізу наукових праць, законодавчих актів, узагальнення слідчої та судової практики необхідно сформулювати низку концептуальних положень, висновків і пропозицій із метою розроблення теоретичних основ методики розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТОРОНОЮ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЗБИРАННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ

Давидова Д.В., учений секретар секретаріату Вченої ради ДЮОІ МВС України, к.ю.н.

У ч. 3 ст. 93 КПК України визначені такі способи збирання доказів стороною захисту: 1) витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; 2) ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, 3) шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів.

У той же час, КПК України не визначений чіткий механізм отримання речей і документів за запитом. У юридичній літературі витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей розглядаються як рівнозначні та самостійні способи збирання доказів, які не супроводжуються заходами примусу, від-